

Geliş Tarihi : 23.10.2023
Kabul Tarihi : 06.12.2023

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1380314>

Yıldırım, T. & Çelik Y. (2024). 1923-1980 yılları arasında kadınlar tarafından çıkarılan dergiler. *HUMANITAS - Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(23), 425-439. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1380314>

1923-1980 YILLARI ARASINDA KADINLAR TARAFINDAN ÇIKARILAN DERGİLER

Taner YILDIRIM¹, Yakup ÇELİK²

ÖZ

29 Ekim 1923 tarihinde Cumhuriyet'in ilan edilmesiyle birlikte gelişen toplumsal eşitlik fikri ve toplumun farklı katmanları arasındaki bütünleşme düşünceleri ve bu doğrultuda yapılan çalışmalar neticesinde Türk kadını da her alanda kendini göstermiştir. Bundan dolayı bilimden sanata, ekonomiden sanayiye, eğitimden kültürel faaliyetlere, spordan ziraata kadar geniş bir sahada Türk kadınının izi görülmeye başlanmıştır. Yayımlandığı döneme ayna tutan dergiler, Cumhuriyet'ten sonra kadınların nazariyesi ile çıkmış ve olayların kadın gözüyle görülmesini sağlamıştır. Makalemizin konusunu 29 Ekim 1923 tarihinden sonra Cumhuriyet'in kadınları tarafından çıkarılmış olan dergiler oluşturmaktadır. 1923-1980 yılları arasına temas edilecek olan bu çalışmada *Adımlar, Fikirler, Yeni Yayınlar, Tarla, Şiir Sanatı ve Türk Çocukları* ele alınacak olan dergilerdir. Farklı sahalarda yayımlanmış olan bu dergilerde kadınların pek çok konuya hâkim oldukları tespit edilmeye çalışılacaktır. Ele alınan yayınların değişik görüşleri barındırmasına ve çeşitli türleri ihtiva etmesine özen gösterilecek ve bu sayede Cumhuriyet'in kazanımları neticesinde kadınların her konuda ve her görüşte dergi çıkarabildiği açıklanmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Cumhuriyet, Edebiyat, Dergi, Süreli Yayın

¹ Dr. Öğrencisi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, tyildirim@istanbul.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0000-6618-6555>

² Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, yacelik@yildiz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9252-8221>

Date Received : 23.10.2023
Date Accepted : 06.12.2023

 <https://doi.org/10.20304/humanitas.1380314>

Yıldırım, T. & Çelik Y. (2024). Journals published by women between 1923 and 1980. *HUMANITAS - Journal of Social Sciences*, 12(23), 425-439. <https://doi.org/10.20304/humanitas.1380314>

JOURNALS PUBLISHED BY WOMEN BETWEEN 1923 AND 1980

Taner YILDIRIM³, Yakup ÇELİK⁴

ABSTRACT

As a result of the developing idea of social equality and the ideas of integration between different layers of the society and the studies which were carried out in this direction, Turkish women also showed themselves in every field with the proclamation of the Republic on October 29, 1923. Because of this, the mark of Turkish women began to be seen in a wide area from science to art, from economy to industry, from education to cultural activities, from sports to agriculture. Journals reflecting the period that they were brought out published with the idea of women after the Republic and enabled the events to be seen through the eyes of women. The subject of our article is the journals published by the women of the Republic after 29 October 1923. *Adımlar, Fikirler, Yeni Yayınlar, Tarla, Şiir Sanatı* and *Türk Çocukları* are the magazines that will be discussed in this study, which will be contacted between 1923 and 1980. In these journals, which have been published about different fields, it will be tried to determine that women have a good command of many subjects. The fact that the publications discussed include different views and comprise various genres will be taken into consideration, in this way, it will be tried to explain that as a result of the achievements of the Republic, women can publish magazines on every subject and view.

Keywords: Woman, Republic, Literature, Journal, Periodical Publication

³ PhD Student, Istanbul Kültür University, Institute of Graduate Studies, tyildirim@istanbul.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0000-6618-6555>

⁴ Prof. Dr., Yıldız Technical University, Faculty of Arts and Sciences, yacelik@yildiz.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9252-8221>

Giriş

Anadolu'da basın gelişimi çeşitli aşamalarla ve pek çok zorluğun ardından günümüze kadar sürmüştür. Osmanlı Devleti'ndeki basın yayın çalışmaları komşularından, Avrupalı devletlerden hatta kendi vatandaşı olan gayrimüslimlerden bile geç başlamıştır. Matbaanın, ilk gazetenin neşredilmesinden çok önce ülkede kullanılmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin bu yeniliklere mesafeli olması ve basının gücünün tam olarak kavranamaması, gazete ve dergilerin azınlıklar tarafından çıkarılmasına neden olmuştur. Fransız İhtilali'nin etkisiyle Fransızca basılan ilk yayınların temel amacı, ihtilalin getirdiği hürriyet, bağımsızlık, düşünce özgürlüğü gibi fikirlerin yayılmasını sağlamak olmuştur (Benek, 2016, s. 28-29).

İlk yerli yayın çalışmaları Osmanlı Devleti'ne bağlı yaşayan Yunanlıların Fransız İhtilali'nin etkisiyle bağımsızlık mücadelesine başlaması ve kendi gerekçelerini basının gücüyle dünyaya anlatıp kamuoyu oluşturma girişimleri doğrultusunda gündeme gelmiştir. Bu gelişme neticesinde II. Mahmut döneminde bir gazete çıkarılması fikri ortaya atılmıştır. Yunanlıların Osmanlı Devleti aleyhinde kullandığı basın gücü, *Takvîm-i Vekâyi* isimli ilk resmî gazetenin 5 Kasım 1831'de yayımlanmasına vesile olmuştur. Padişahın gerçekleştirdiği reformların Avrupa kamuoyuna tanıtılmasını amaçlayan bu gazete 1836'da kapanmıştır. İlk resmî gazetenin tefrika edilmesinin ardından 1 Ağustos 1840'ta yarı resmi gazete özelliği gösteren *Cerîde-i Havâdis*, İngiliz tüccar William Churchill tarafından çıkarılmıştır. Dış politika ve milletlerarası haberler barındıran bu neşriyatın 1885 yılında yayın hayatına son verilmiştir. 1860'ta ilk özel gazete olan *Tercümân-ı Ahvâl*, İbrahim Şinasi ve Agâh Efendi tarafından çıkarılmıştır. Devletteki iç ve dış gelişmeleri sayfalarına taşıyan *Tercümân-ı Ahvâl* de 1866'da kapanmış, sonra İbrahim Şinasi tarafından 1862'de *Tasvîr-i Efkâr* yayın hayatına başlamıştır. Bu gazetenin yazarları arasında Namık Kemal de bulunmaktadır. 1866'da tefrika eden *Muhbir* ile birlikte Osmanlı Devleti'nde basın hayatında daha fazla gelişme görülmüştür. *Tasvîr-i Efkâr* ve *Muhbir* gazetelerinde devlet işleyişi tenkit edilmeye başlanmış, hatta ciddi kamuoyu oluşmasına neden olmuştur (Demir, 2014, s. 57).

Gazeteler aracılığıyla insanlara daha kolay ulaşılması, dergilerin de yayımlanmasına vesile olmuştur. Kadınlar, Osmanlı Devleti'nde fikirlerini ilk defa dergiler aracılığıyla dile getirmişlerdir. Tanzimat döneminde başlayan dergicilik faaliyetleriyle birlikte kadınların cemiyet hayatında daha fazla yer edinebilmeleri ve bilinçlenmeleri bu yayınlar neticesinde olmuştur. Kadınlar seslerini dergiler sayesinde duyurmuşlar, örgütlenmeler de yine burada gerçekleştirilmiştir. Bu yayınlarda, Avrupa'daki kadın hakları ve feminist oluşumlar hakkında bilgi verilmiştir. Kadınların seslerini duyurduğu dergilerden bazıları *Terakki Muhadderat* (1869), *Âyine* (1875), *Vakit Yahut Mürebbi-i Muhadderât* (1875), *Aile* (1880), *İnsaniyet* (1883), *Hanımlar* (1883), *Şükufezer* (1883), *Mürüvvet*, *Parça Bohçası* (1889), *Hanımlara Mahsus Gazete* (1895), *Âlem-i Nisvan* (1906), *Demet* (1908), *Mehâsin* (1908), *Kadın* (Selanik, 1908), *Kadın* (İstanbul, 1911), *Musavver Kadın* (1911), *Kadınlar Dünyası* (1913), *Hanımlar Âlemi* (1913), *Siyanet* (1914), *Seyale* (1914), *Hanımlar Âlemi* (1914), *Erkekler Dünyası* (1914), *Kadınlar Oyuncak Değildir*, *Genç Kadın* (1918), *İnci* (1919) ve *Hanım* (1921)'dir (Malkoç & Vefikuluçay Yılmaz, 2019, s. 654-659).

Milli Mücadele'nin gerçekleştirilmesi ve Cumhuriyet'in 29 Ekim 1923'te ilan edilmesiyle birlikte kadınların kendi dergilerini neşretme süreci hızlanmıştır. Cumhuriyet'in

ilanından önceki kadın dergilerinde fikirsel bağlamda Batı'ya karşı kendini ispat şeklinde yer almışken 1923'ten sonraki dergilerde daha çok fiziksel anlamda Batılı kadın görüntüsü çizilmeye çalışılmıştır. Bu dönemde çıkan yayınlarda genel anlamda kadının toplumda gördüğü değer, kadın ve erkeğin eşitliği, kadının eğitimi, kimliği ve hakları, Cumhuriyet değerlerini benimsemiş kadın profili, aile hayatı ve kendini idame ettiren bağımsız kadın gibi konular işlenmiştir. Daha sonraki dönemlerde ise yemek, magazin, güzellik, elişi, çocuk bakımı ve moda gibi konular görülmeye başlanmıştır. Bunlar arasında *Süs* (1923), *Firuze* (1924), *Kadın Yolu Dergisi* (1925), *Cumhuriyet Kadını* (1934), *Elle Dergisi* (1945), *Hanımeli* (1947), *Resimli Hayat* (1952), *Kadınca Dergisi* (1978), *Rapsodi* (1988), *Kaktüs* (1988), *Marie Claire* (1988), *Kim Dergisi* (1992) ve *Cosmopolitan* (1992) sayılabilir. 2000'li yıllardan sonra ise *Aile*, *Ailem ve Ben*, *Âlem*, *Anne ve Bebek*, *Bazaar*, *Bebeğim ve Biz*, *Burda Cosmogirl*, *Elele*, *Estetica*, *Female*, *Haftasonu*, *Hello*, *Heygirl*, *Instyle*, *Lezet*, *Modamag*, *Semer kand*, *Seninle*, *Sofra*, *Şamdan*, *Şebnem* ve *Vogue* gibi dergiler göze çarpmaktadır (Malkoç Kılıç & Vefikuluçay Yılmaz, 2019, s. 2139-2156).

Çalışmamızda kadınlar tarafından çıkarılan altı adet dergi ele alınacaktır. Bu yayınlar, kadınların pek çok konu hakkında fikre sahip olduklarını ve edebiyattaki çoğu tür ile ilgilendiklerini bizlere göstermektedir. İncelenecek olan yayınlar *Adımlar*, *Fikirler*, *Yeni Yayınlar*, *Tarla*, *Şiir Sanatı* ve *Türk Çocukları* isimli dergilerdir. Yayınların içeriklerine bakıldığında kültürden sanata, edebiyattan ziraata, yeni yayınlardan kitaplara, şiirden çocuklara kadar geniş bir çerçevede kadınların fikirlerini ortaya koydukları görülecektir. Ayrıca sosyalizmden milliyetçiliğe, köycülüğten Atatürkçülüğe kadar kimi siyasî düşüncelerin bu dergilerde hâkim oldukları anlaşılacaktır. Tür bakımından da zengin olan bu yayınlarda çok sayıda yazı neşredilmiştir.

Tablo 1.*Dergilerde Yer Alan Türlerin Sayıları*

	Adımlar	Fikirler	Yeni Yayınlar	Tarla	Şiir Sanatı	Türk Çocukları
Başyazı	5	2	175	44	11	-
Şiir	4	301	2	602	105	199
Deneme	17	81	41	180	37	18
Makale	11	13	8	6	2	-
Eleştiri	8	31	21	65	6	-
Çeviri Şiir	1	8	-	2	45	-
Çeviri	2	-	-	-	-	-
Roman						
Çeviri	1	3	-	-	6	-
Deneme						
Çeviri	1	3	-	-	-	-
Makale						
Çeviri	-	2	-	4	8	-
İnceleme						
Çeviri	1	-	-	-	-	-
Konferans						
Çeviri	-	-	-	-	1	-
Günlük						
Çeviri Anı	-	3	2	-	1	-

Tablo 1. devamı*Dergilerde Yer Alan Türlerin Sayıları*

	Adımlar	Fikirler	Yeni Yayınlar	Tarla	Şiir Sanatı	Türk Çocukları
Çeviri Opera	-	1	-	-	-	-
Çeviri Resimli Hikâye	-	-	-	-	-	7
Çeviri Resimli Roman	-	-	-	-	-	20
İnceleme	29	68	121	223	17	70
Hikâye	11	52	2	59	3	15
Roman	2	-	-	1	-	19
Masal	-	-	-	1	-	18
Anı	6	29	31	81	1	20
Mektup	2	7	3	23	2	4
Konferans	2	2	-	-	-	-
Kitap Tanıtımı	22	16	28	37	4	-
Dergi Tanıtımı	-	-	80	4	-	-
Söyleşi	-	9	-	-	1	-
Röportaj	-	-	-	23	9	1
Mülakat	-	-	-	2	-	-
Söylev	-	4	-	-	-	-
Tiyatro	-	1	-	-	-	-
Gezi Yazısı	-	-	-	6	-	-
Konuşma	-	-	19	4	-	1
Derleme	-	-	102	44	-	4
Otobiyografi	-	-	-	3	4	-
Yıllık	-	-	1	-	-	-
Güncel	-	-	174	26	-	-
Haberler						
Duyuru	12	12	438	148	4	79
Anket	6	1	-	5	-	-
Okuyucu Sayfası	3	-	16	3	-	1
Bibliyografya	-	-	6544	-	-	-
Eğlence	-	-	-	-	-	53
Toplam	146	649	7808	1596	267	529

Adımlar

Sahibi ve neşriyat müdürünün Behice Sadık Boran olduğu *Adımlar* dergisinin ilk sayısı Mayıs 1943'te, son sayısı ise Nisan 1944'te yayımlanmıştır. Toplam on iki sayı olarak neşredilen bu dergide her sayı genel olarak otuz iki sayfadan müteşekkildir. En fazla inceleme yazıları yer almış, bunu kitap tanıtımı, deneme, duyuru, makale ve hikâye takip etmiştir. Dergide toplam yüz kırk altı metin yayımlanmıştır. En fazla yazı ise Behice Sadık Boran'a aittir. İmzasız yayımlanan yazılar dışında, Muzaffer Şerif Başoğlu, Halil Aytekin, Nermin M. Menemencioglu ve Bekir Sıtkı Kunt'un da çeşitli türde yazıları bulunmaktadır.

Adımlar dergisinde sosyalizm ve sol düşünce ağırlık kazanmıştır. Yazarlar metinlerini bu doğrultuda oluşturmuş ve aksi düşüncelere sayfalarını kapatmıştır. Bunda, derginin sahibi olan Behice Sadık Boran'ın payı büyüktür çünkü kendisi aynı fikirleri savunan başka dergiler de yayımlamıştır. *Yürüyüş*, *Çark Başak*, *Yurt ve Dünya* gibi dergileri de çıkaran, yöneten ve yazılar yayımlayarak fikirlerini okuyucusuyla paylaşan Behice Sadık Boran, *Adımlar*'da da siyasî fikirlerini halka anlatmayı tercih etmiştir.

Derginin birinci sayısında yayımlanan başyazıda, değişimin kaçınılmaz olduğu ve Türk milletinin de değişen dünya düzenine ayak uydurması gerektiği dile getirilmiştir. Değişen dünyada eski ile yeninin mücadelesi vardır ve yeni her zaman galip gelecektir. Bu yeni fikirlerin çıkış noktası Batı medeniyetidir. Bunu, bütün insanlar müştereken oluşturduğu için sadece Batı'ya indirgenemez. Avrupa'da geliştirilen bilim de tüm insanlığın ortak malıdır. Bütün yenilikler takip edilmeli ve zamana ayak uydurulmalıdır. Derginin amacının da bu olduğu söylenmiştir (İmzasız, 1943, s. 1-5).

İmzasız neşredilen başka bir başyazıda ise Cumhuriyet'in ilan edilişindeki zorluklara değinilmiştir. Osmanlı Devleti kapılarını kapitalizme açmış ve Batı'nın hâkimiyetine karşı koyamamıştır. Fakat Cumhuriyetin ilanı ile beraber sistemli bir ilerleme kaydedilmiştir (İmzasız, 1943, s. 209-214).

Derginin yazarlarından Muzaffer Başoğlu, Sanayi Devrimi'nden sonra Osmanlı münevverlerinin Batı hayranlığını yanlış sürdürdüğünü ifade etmiştir. Yazara göre aşırı Batıcılıktan kaçınılmalı fakat kendi kültürümüzün içerisine de hapsolmemelidiriz. Kültür otarşisinin yanlış olduğu bu yazıda vurgulanmıştır. Türkler de ileri milletler gibi kültürel gelişimini sağlamalı ve refahını yükseltmelidir (Başoğlu, 1943, s. 81-83).

Yazarın bir başka yazısında ise münevverlerin topluma faydalı olmaları gerektiği söylenmiştir. *Adımlar* dergisi de topluma faydalı olmaya çalışacaktır. Her zaman ilerici fikirleri savunacak ve inkılaplara bağlı kalacaktır (Başoğlu, 1944, s. 345-347).

Niyazi Ağırnaslı, ilerlemenin ve gelişmenin makineleşmeyle mümkün olabileceğini belirtmiştir. Buna rağmen makineye ve tekniğe karşı çıkan insanlar da bulunmaktadır. Bu duruma şaşırarak yazara göre Anadolu'da yaşayan insanlar gelişmeye açıktır. Millet sevgisi, gelişme ve ilerleme ile mümkündür, bu sevginin içerisinde muhafazakârlığın ve gericiliğin yeri yoktur. Milletini gerçekten sevenler, onun yükselmesi için çalışmalıdır (Ağırnaslı, 1943, s. 6-8).

Y. Nuri Zaimoğlu da yeni kurulan Cumhuriyet'in kapitalist olmadığını, bu nedenle bazı teşebbüsleri devlet eliyle gerçekleştirdiğini söylemiştir. Ancak yönetim şekli sosyalizm değildir, yapılanlar devletçilik ilkesinin bir gereğidir. Ekonomik kalkınma için de bu gereklidir (Zaimoğlu, 194, s. 294-297).

Derginin kurucusu Behice Sadık Boran yazısında, bilimsellik, halkçılık ve ilerçilik fikirlerinin öneminden bahsetmiştir. İlim adamlarının halkı aydınlatmak gibi bir görevi vardır. *Adımlar* dergisi de bu amaçla yayımlanmaktadır (Boran, 1944, s. 377-379).

Aynı yazarın bir başka yazısında ise bilimin cemiyet için yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Bilimsel üretim, menfaatler uğruna yapılırsa sağlıklı neticeler alınamaz. Bilimsel gerçeklikler sadece ilim için oluşturulursa da tehlike oluşturabilir. Çünkü bu tür

durumlarda cemiyete karşı sorumluluklar göz ardı edilebilir. Dolayısıyla bilim insanları topluma karşı olan sorumluluklarını göz ardı etmemelidir (Boran, 1943, s. 17-19).

Fikirler

Sahibinin Vedide Baha Pars olduğu *Fikirler* dergisi, toplamda otuz altı sayı olarak yayımlanmıştır. İlk sayısı Temmuz 1947’de, son sayısı ise Haziran 1950’de neşredilen bu derginin her sayısı genel olarak kırk sayfadan müteşekkildir. Bu dergide en fazla şiire yer verilmiştir. Onu deneme, inceleme, hikâye, eleştiri ve anı yazıları takip etmektedir. Toplamda ise altı yüz kırk dokuz yazı bulunmaktadır. En fazla metin Talip Apaydın’a aittir. Daha sonra Vedide Baha Pars, Kemal Bekir Manav, Garra Sarmat, Necati Cumalı, Oğuz Harzem ve Adnan S. Yücebaş gelmektedir.

Fikirler dergisinin kurucusu Vedide Baha Pars, bu yayında Cumhuriyet değerlerini ve Atatürk inkılaplarını savunan yazılara ve yazarlara yer vermiştir. Cumhuriyet’in ilanından sonra gerçekleştirilen devrimlerin savunucusu olmuş ve Mustafa Kemal Atatürk’ün ilerici fikirlerini halka anlatmayı tercih etmiştir.

Derginin ilk başyazısını kaleme alan Rıza Hiti, *Fikirler* dergisinin çıkış amacını duyurmuştur. Bu yayın Mustafa Kemal Atatürk ve Cumhuriyet devrimlerini halka anlatan bir halkevi dergisidir. Batı değerlerinin savunulacağı da dile getirilmiştir (Hiti, 1947, s. ön iç kapak).

Başka bir yazar olan Ziya Somar, Türkiye’nin yüzünü Batı’ya dönmesi gerektiğini ifade etmiştir. Buradaki bilim ve tekniğin takip edilmesi ve insan haklarındaki gelişmelerin Türkiye’de de uygulanması istenmiştir. Cumhuriyet’in ilanından sonra gerçekleştirilen yenilik hareketleri okuyuculara anlatılmıştır (Somar, 1947, s. 1-6, 40).

Sarmat Garra yazısında, Cumhuriyet ile birlikte pek çok şeyin olumlu yönde ilerleyip geliştiğini anlatmıştır. Ülkenin kaderi adeta değişmiştir. Mustafa Kemal Atatürk’ün gençlere emanet ettiği bu rejime, gençler sahip çıkacak ve onu sonsuza dek koruyacaktır. Cumhuriyet denince Türk halkının aklına Mustafa Kemal Atatürk gelmektedir ve ikisi de ebediyen korunacaktır (Garra, 1947, s. 2-5).

Ona ait olan başka bir yazıda, “hürriyet” ve “demokrasi” kavramlarına temas edilmiştir. Her toplumun mizacına göre değişen bu kavramlara Türk toplumunda sıkça rastlanmaktadır. Bu iki kelime, Mustafa Kemal Atatürk sayesinde yerleşmiş ve gelişmiştir. Toplumların demokrasi tecrübeleri farklıdır ve Türkiye’de millî karaktere uygun bir demokrasi oluşturulmalıdır (Garra, 1947, s. 1-6).

Yazarın bir diğer yazısında Cumhuriyet’in kolay ilan edilmediği ve çeşitli zorluklarla karşılaşıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle Cumhuriyet rejimine daima sahip çıkılmalıdır. Çünkü Cumhuriyet, tabiatı itibarıyla Türk halkının geçmişinden tanıdığı bir yönetim şeklidir. Her zaman hür yaşamayı arzu eden Türk toplumu, eski köhne kurumların kaldırılmasını ve yerine halkın ihtiyaçlarını karşılayanların kurulmasını desteklemiştir. Bundan ötürü Cumhuriyet’e sahip çıkılmalı, rejim geliştirilmeli ve gençlere emanet edilmelidir (Garra, 1948, s. 13-17).

Fikret İplikçioğlu, Cumhuriyet'in ilanıyla beraber sosyal hayatta pek çok şeyin değiştiğini ve bu değişimlerin korunması gerektiğini vurgulamıştır. Çünkü yurdun bazı yerlerinde irticacı dergiler artmaya başlamıştır. Devlet, engel olmak için inkılapları savunan dergileri desteklemeli ve taassubu reddederek bilimi savunmalıdır (İplikçioğlu, 1948: 1).

Derginin kurucusu Vedide Baha Pars da Cumhuriyet'in Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde felaketler atlatılarak ilan edildiğini anlatmıştır. Türk halkı Mustafa Kemal Atatürk'e inanıp güvenerek onun önderliğinde Cumhuriyet rejimine geçmiştir. Önceden Batı'ya özenen Türk halkı, aslında neler başarabileceğinin farkına varmıştır. Bu nedenle Cumhuriyet'e sahip çıkılmalıdır (Pars, 1948, s. 1-3).

Bir başka yazısında ise diktatörlük anlatılmıştır. Diktatörlerin yönetimde olduğu rejimlerde yönetimin tekelleşme tehlikesi bulunmaktadır. Cumhuriyet ile yönetilen toplumlarda insanlar hür iradeleriyle hareket etmektedir. Eğitim vasıtasıyla demokrasi fikri genç nesillere aktarılmalıdır (Pars, 1950,7 s. 1-4).

Yeni Yayınlar

Şefika Doğdu Mercanlığı'nın sahibi olduğu *Yeni Yayınlar* dergisi, yüz seksen sekiz sayıdan oluşmaktadır. Temmuz 1956'da ilk sayısı yayımlanan neşriyatın son sayısı Haziran 1972'de çıkmıştır. Bu tarihten sonra da derginin yayını devam etmekte olup sahibi değişmiştir. Derginin her sayısı genel olarak otuz altı sayfadan müteşekkildir. *Yeni Yayınlar*'da en fazla bibliyografya yazıları bulunmaktadır. Duyuru, başyazı, güncel haberler, inceleme ve derleme yazıları da fazla sayıda yayımlanmıştır. Dergide toplam yedi bin sekiz yüz sekiz metin yer almıştır. İmzasız olarak çıkan yazılar çoktur. Sonrasında ise sırasıyla Muharrem Doğdu Mercanlığı, Çiğdem Mercanlığı Eser, Sami Nabi Özerdim, Şefika Doğdu Mercanlığı ve Cavit Orhan Tütengil'in yazıları bulunmaktadır.

Şefika Doğdu Mercanlığı *Yeni Yayınlar* dergisinde, yeni çıkan yayınları tanıtan, okuyucuların sorunlarını dile getiren, kütüphaneler hakkında bilgi veren ve yaşanan sıkıntıları paylaşan yazılarla okuyucuların karşısına çıkmıştır. Yayın hayatı, yazarların sıkıntıları ve yayınevlerinin durumunu da konu edilerek bu alanda var olan boşluk doldurulmuştur.

Derginin imzasız olarak yayımlanan başyazısında çeşitli kurumlardan yeni çıkardıkları kitapların listesinin istendiği ve yayınların tüm yurda tanıtılacağı söylenmiştir. Derginin çıkarılma maksadının bu olduğu açıklanmıştır. Böylece kaynak arayan bilim adamları ve öğrencilere yardımcı olunacaktır (İmzasız, 1956, s. 1).

Derginin kurucusu olan Şefika Doğdu Mercanlığı'nın eşi olan Ankara'daki Millî Kütüphane Müdürü Muharrem Doğdu Mercanlığı, neşredilen yeni kitapları takip etmenin zorluğundan bahsetmiştir. Yeni yayınları üniversite hocaları ile öğrencileri takip etmekte zorlanmaktadır. Derginin bu zorluğu aşmak için yayımlandığı belirtilmiştir (Mercanlığı, 1958, s. 97, 128).

Okul kütüphanelerinin sorunlarına da değinen yazar, bu konuyla ilgili Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Planlama Kurulu Kütüphaneler Komitesi'nin hazırladığı rapora değinmiştir. Bu rapora göre kütüphanelerde pek çok sorun yaşanmaktadır. Raporda adı geçen okullardaki kütüphane sorunlarının giderilmesi temenni edilmiştir (Mercanlığı, 1961, s. 167).

Kütüphane görevlilerinin sıkıntıları hakkında fikirlerini paylaşan yazar, kütüphaneciliğin basit bir uğraş olarak algılanmasından yakınmıştır. Toplumdaki bu anlayışın değişmesi temenni edilmiştir. Bu alanla ilgili akademik bilgilerin verilmesi ve yaşanan sıkıntıların giderilmesi istenmiştir (Mercanlıgil, 1962, s. 255).

Derginin yazarlarından Sami Nabi Özerdim, Türkiye’de varlıklı olan insanların umursamazlığından şikâyet etmiştir. Ona göre zengin insanlar ya bir kütüphane kurmalı ya da var olan kütüphanelere maddî yardımda bulunmalıdır. Ülke bu şekilde kalkınacaktır (Özerdim, 1958, s. 193).

Aynı yazarın kütüphane sorunları ile ilgili bir yazısı da yayımlanmıştır. Burada kütüphanelere zarar veren çocuklardan bahsedilmiştir. Yazara göre kütüphanede çalışan görevlilerin, anne ve babaların, öğretmenlerin çocukları uyardıkları ve bu konuda eğitmeleri gerekmektedir (Özerdim, 1959, s. 193).

Necmeddin Sefercioğlu ise kütüphane kelimesi yerine kullanılmaya başlanan kitaplık kelimesinin yetersizliğinden bahsetmiştir. Yazara göre kitaplık kavramı evde bulunan kitaplar için uygundur. Kütüphane kelimesi kullanılmaya devam etmelidir. Yazara göre “kütüphaneci” yerine “kitaplıkçı” kavramı da kullanılamaz. Dolayısıyla dilde özleşme çalışmalarının dikkatli yapılması istenmiştir (Sefercioğlu, 1966, s. 39, 59).

Derginin yazarlarından İsmet Parmaksızoğlu ise halk tarafından kütüphanelere ilgi gösterilmemesinden yakınmıştır. Bu anlamda kütüphanede çalışan görevlilere büyük işler düşmektedir. Eğitimin ayrılmaz bir parçası olan kütüphanelerin halka anlatılması gerekmektedir. Halk bu sayede kütüphanelere gidebilecek ve oralardan faydalanacaktır. Devlet görevlileri de kütüphaneleri desteklemelidir (Parmaksızoğlu, 1966, s. 426-428).

Behzat Ay, okunan kitapların faydasızlığından bahsetmiştir. Ülkede okuma oranı artmasına rağmen okunacak eserler gün geçtikçe kıymetsiz olmaktadır. Faydasız yayınların çok okunması neticesinde gerçek kitaplara olan ilgi azalmıştır. Bu nedenle bazı kitabevleri kapanmak zorunda kalmıştır (Ay, 1961, s. 157-158).

Tarla

Sahibinin Ayşe Makal olduğu *Tarla* dergisinin ilk sayısı Aralık 1965’te, son sayısı ise Nisan-Mayıs 1972’de yayımlanmıştır. Bundan sonra da derginin yayını devam etmekte olup siyasî konuların ağırlık kazanmasından dolayı çalışmamıza dâhil edilmemiştir. Toplamda elli sayı olarak incelenen derginin her sayısı genel olarak otuz altı sayfadan müteşekkildir. Bu dergide en çok şiir neşredilmiştir. Bunu inceleme, deneme, duyuru, anı ve eleştiri yazıları takip etmektedir. *Tarla*’da bin beş yüz doksan altı metin yayımlanmıştır. En fazla yazı imzasız olarak yer almıştır. Abdurrahim Balcıoğlu, Tahir Kutsi Makal, Nüveyre İleri, Naci Girginsoy ve Enver Tuncalp’in de çeşitli türde metinleri bulunmaktadır.

Ayşe Makal’ın *Tarla* dergisi, milliyetçiliği ön plana çıkarmış ve sağ görüşü savunan yazarların düşüncelerini içermiştir. Kendi siyasî fikirlerini halka anlatmayı amaç edinen Ayşe Makal, dergisinde aynı görüşe sahip politikacıları öven yazıların yayımlanmasına da müsaade etmiştir. Köy ve köylü sorunları dergide işlenen bir diğer konu olarak göze çarpmaktadır.

Derginin ilk sayısındaki imzasız başyazıda köylerin kalkınmasıyla ülkenin kalkınabileceği dile getirilmiştir. Bu nedenle köyde yaşayan insanların eğitilmesi, eğitim için ise münevverlerin Anadolu'ya yönelmesi gerekmektedir. Lakin aydınlar köylüleri küçük görmekte ve onların yetiştirilmesini öğretmenlerin omuzlarına atmaktadır. Bu durumun düzeltilmesiyle köylerin ve dolayısıyla ülkenin kalkınması sağlanacaktır (İmzasız, 1965, s. 3).

Bir başka imzasız yazıda ise İstanbul'un fethinden sonra pek çok gelişme yaşandığı söylenmiştir. Üç kıtaya hükmeden Osmanlı Devleti, fethettiği her yeri imar etmiş ancak Anadolu'yu bu anlamda ihmal etmiştir. Bundan ötürü yurttan pek çok köyün ilçelere ve illere bağlantısı bulunmamaktadır. Yetkililerden bu meselenin bir an önce çözülmesi istenmiştir (İmzasız, 1966, s. 3).

İmzasız yayımlanan bir diğer yazıda da ülkede ucuz kahramanların fazlaştığı ifade edilmiştir. Türk toplumunun adet ve geleneklerini reddeden, Allah'ı inkâr eden, kanunsuz işler yapan insanlar çoğalmıştır. Ülkenin böyle davranan ucuz kahramanlara değil, vatansever insanlara ihtiyacı vardır. Bu kişilerin yetişmesi için ailede başlayan eğitimin okulda devam etmesi gerekmektedir (İmzasız, 1969a, s. 3).

Milliyetçilik fikirlerinden bahseden başka bir imzasız başyazıda, bunun insan ve vatan sevgisinden oluştuğu söylenmiştir. Memleket kimsenin tekelinde değildir ve milliyetçi olduğunu dile getiren kişi memleketini her yönüyle bilmelidir. Aileden başlayan sevgi, yurdun her karış toprağına sirayet etmelidir. Dolayısıyla kuru milliyetçilik yapılmamalı ve ülke için çok çalışılmalıdır (İmzasız, 1969b, s. 3).

Tahsin Ünal devletlerin köylere kadar gitmesi gerektiğini anlatmıştır. Dil, din ve adetler köylere kadar inmezse yönetim zayıflayacaktır. Osmanlı Devleti, Anadolu'yu yeterince Türkleştirememiştir. Yazara göre münevverlere düşen en büyük görev, onların teşkilatlanarak yurdu Türkleştirmesidir. Her türlü zorluğa göğüs geren insanlar vasıtasıyla bu gerçekleşecektir (Ünal, 1966, s. 23-24).

Faruk Kadri Timurtaş ise yazısında yükselen komünizm tehlikesinden bahsetmiştir. Batılı devletlerin himayelerinde yürütülen emperyalizm riski azalmaktadır. Ancak Rusya ve Çin tarafından dayatılan kızıl emperyalizm tehlikesi bulunmaktadır. Bu nedenle Türkiye, komünist emperyalizme karşı dikkatli politikalar üretmelidir ve tedbirli olmalıdır (Timurtaş, 1968, s. 13, 26).

Bir başka yazar Abdurrahim Balcıoğlu, bilimin yanlış kişilerin elinde olduğunu ifade etmiştir. Ülke bundan ötürü senelerce geri kalmıştır. Medeniyete ve ülkelerinin gelişmesine kıymet veren devletler, ilmin kılavuzluğunda sürekli ilerlemektedir. Türkiye'nin "geri kalmış ülke" yakıştırmamasından bir an evvel kurtulması için bilim insanlarının çoğalması gerekmektedir. Ayrıca ilimle uğraşan bu kişiler kendilerini millettan ayrı ve üstün görmemelidir. Ortaya koydukları fikirlerle topluma yol göstermeli ve ülkenin kalkınmasını sağlamalıdır (Balcıoğlu, 1966, s. 5).

Başka bir yazısında ise ülkede komünizm propagandasının sosyalizm adı altında yürütüldüğünü vurgulamıştır. Anadolu'da yaşayan insanların duygularıyla oynanarak bu girişim sürdürülmektedir. Engel olmak için ise sosyal adalet sağlanmalıdır (Balcıoğlu, 1968, s. 5).

Şiir Sanatı

Günseli Özler'in sahibi ve sorumlu yönetmeni olduğu *Şiir Sanatı* dergisi, yirmi sayı olarak neşredilmiştir. İlk sayısı Kasım 1965, son sayısı ise Haziran 1967 çıkan dergi, genel olarak şiir türü hakkında okuyucularına bilgi vermiştir. Bu yayın, genel olarak sekiz sayfadan müteşekkildir. Dergide en fazla şiir yer almaktadır. Onu tercüme şiir, deneme, inceleme, başyazı ve röportajlar takip etmektedir. Toplamda ise iki yüz altmış yedi metin bulunmaktadır. En fazla metin Hilmi Yavuz'undur. İmzasız yayımlanan metinler dışında, Özdemir İnce, Afşar Timuçin, Egemen Berköz, Refik Durbaş, Anıl Meriçelli ve Kemal Özer'in de çeşitli türde yazıları vardır.

Şiir Sanatı dergisinde şiir türü hakkında bilgi verilmiştir. Bu tür hakkında çeşitli fikrî yazıların yer almasının yanı sıra çok sayıda şiir de neşredilmiştir. Dergide kimi şairlerin otobiyografisine yer verilmiş ve dergi okuyucularının şairleri daha yakından tanınmasına olanak sağlanmıştır.

Derginin yazarlarından Kemal Özer, *Şiir Sanatı*'nın amacının sadece şiire eğilmek ve türün meseleleri hakkında bilgi vermek olduğunu belirtmiştir. Bu maksatla hiçbir görüşe taraf olunmadan yalnızca şiirden bahsedilecektir. Yeni yayımlanan şiir kitaplarından ve şairlerden söz edilecek ve bunlar okuyuculara tanıtılacaktır (Özer, 1965, s. 1).

Aynı yazarın başka bir yazısında, yeni çıkan şairlerin tanıtılacağı söylenmiştir. Genç sanatçılardan Edip Cansever, Ülkü Tamer, Nazım Hikmet Ran, Arif Damar, İsmet Özel, Cemal Süreya Seber ve Oktay Rifat Horozcu'nun isimleri sayılmıştır. Şiire canlılık katan bu yeni şairler ve onların şiirleri derginin sayfalarında yer alacaktır (Özer, 1966, s. 1).

Cemal Süreya Seber de Şuara Suresi'nden yola çıkarak şiiri açıklamıştır. Buna göre şairler gerçekleri şiirleriyle örttükleri için lanetlenmiş insanlardır. Yazar, şiirin ve şairin kurulu düzene karşı geldiği için her zaman dışlandığını ifade etmiştir. Çünkü şiirler doğası gereği kurulu düzenlere karşıdır (Süreya, 1966, s. 1-2).

Egemen Berköz ise şiir türünü sanatların içerisinde en öznel olarak nitelendirmiştir. Şiirde anlam kapalılığını ve sezgiyi önemseyen yazara göre bu tür, Türk edebiyatının en eskisi ve en köklüsüdür. Ayrıca Türk şiiri dünya şiiriyle yarışabilecek güçtedir (Berköz, 1967, s. 19-21).

Derginin yazarlarından Ali Püsküllüoğlu yazısında Nazım Hikmet Ran'ı tanıtmıştır. Yazara göre durgunluk yaşayan Türk şiirine Nazım Hikmet Ran ile birlikte bir canlılık gelmiştir. Bu genç şair, önceki şairlerden etkilenmiş ve kendi şiirlerini gelenek üzerinde temellendirmiştir (Püsküllüoğlu, 1966, s. 1-3).

Afşar Timuçin yazısında, öznel bir nitelik taşıyan şiirin eleştirilirken münekkidin kişisel düşünce ve duygularını yansıtabileceğini dile getirmiştir. Şiir düşünceden çok duyguları harekete geçirmeyi amaç edinen bir türdür. Bu nedenle de okuyucusunda estetik duygular uyandırmaktadır (Timuçin, 1966, s. 1-2).

Diğer bir yazısında ise İkinci Yeni akımına temas etmiştir. Anlamsız şiir yazmak için yola çıkan akımın şairlerinin pek çok genç şairi etkilediği ancak daha sonra akımın öncü şairlerinin anlamlı şiire yönelmeye başladıkları anlatılmıştır. Yazara göre bu

şairler, savundukları fikirleri açıkça ortaya koyamamışlardır. Zaten şiirler hiçbir zaman anlamsız olamaz. İnsanın olduğu her yerde anlam vardır (Timuçin, 1967, s. 22-27).

Şiirdeki tekniğin öneminden bahseden yazısında Mehmet Doğan, bunu önemseyen ilk şairin 1940'lı yıllarda Garip hareketinin kurucusu Orhan Veli Kanık olduğunu dile getirmiştir. Onun sayesinde toplumsal öğeler şiirde güçlü şekilde yer bulmuştur. Kültürel noksanlıktan ötürü Maviciler ve İkinci Yenicilerin şiirlerinde ise fikirler tam anlamıyla ifade edilememiştir (Doğan, 1966, s. 1-2).

Türk Çocukları

Sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden İffet Halim Oruz'un neşrettiği *Türk Çocukları* dergisi, çocuklara hitap eden metinler sunmuştur. Elli sayı olarak çıkan derginin ilk sayısı Ocak 1950'de, son sayısı ise Nisan 1951'de yayımlanmıştır. Derginin sayıları genel olarak sekiz sayfadan müteşekkildir. *Türk Çocukları*'nda en fazla şiire yer verilmiştir. Daha sonra ise duyuru, inceleme, eğlence, anı ve roman yer almaktadır. Dergide toplam beş yüz yirmi dokuz metin bulunmaktadır. En fazla imzasız olarak yer alan metinler vardır. İffet İnan, Nevin Arıcan, Nine Oruz, Melek Erbilen ve Hasene Ilgaz'ın çok sayıda yazısı yer almıştır.

İffet Halim Oruz tarafından çıkarılan *Türk Çocukları* dergisi, çocuk okuyuculara yönelik yayımlanmıştır. Dergide çocuklar için bulmaca ve bilmeceler, hikâye, masal ve eğlence sayfalarına yer verilmiştir. Çocukların eğitimi ve pedagojik gelişimleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Dergide İffet İnan, Ayşe Onat isimli bir çocuğun düşüncelerini yazısı aracılığıyla paylaşmıştır. Kendisini Mustafa Kemal Atatürk'ün ve Cumhuriyet'in çocuğu olarak tanıtan Ayşe Onat, vatani, ulusu ve insanları sevmek gerektiğini söylemiştir. Ona göre yurdun her karış toprağı gezilmeli ve Anadolu insanı hakkında bilgi sahibi olunmalıdır (İnan, 1950, s. 2).

Nine Oruz yazısında çocuklar için demokrasi kavramını tanımlamıştır. İnsanların hür iradesiyle oy kullanması ve çoğunluğun isteğine uygun şekilde yönetim kadrosunun belirlenmesi şeklinde tarif edilen demokrasinin öneminden bahsedilmiştir. Bu yönetim şekli Türkiye için vazgeçilmezdir (Oruz, 1950, s. 3).

Aynı yazar, Cumhuriyet'in yirmi yedinci kuruluş yıldönümü münasebetiyle bu kazanımın önemi hakkında bilgi vermiştir. Anadolu'daki her çocuk, zorluklar içerisinde ilan edilen Cumhuriyet'e ve demokrasiye sahip çıkmalıdır. Bundan ötürü de Mustafa Kemal Atatürk'e minnet borcu taşınmalı ve yurdun kalkınması için çok çaba harcamalıdır (Oruz, 1950, s. 2).

Yazar başka bir yazısında da Türk çocuklarının, Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukları olduğunu dile getirmiştir. Her çocuğun, bu devletin kurucusu olan Mustafa Kemal Atatürk'e yaptıkları güzel işlerle layık olması istenmiştir. Geleceği şekillendiren çocuklar ülkeyi kalkındıracaktır (Oruz, 1951, s. 2).

Halide Nusret Zorlutuna, önemli sanatçılardan biri olan Abdülhak Hamit Tarhan'ı çocuklara tanıtmıştır. Edebiyatta "Şair-i Âzam" olarak isimlendirilen sanatçının hayatından ve eserlerinden bahsetmiştir. Yapıtlarıyla diğer sanatçıları etkilediğini vurgulamıştır (Zorlutuna, 1950, s. 3).

Yazar başka bir yazısında ise Halit Ziya Uşaklıgil'i çocuk okuyucularına tanıtmıştır. Servet-i Fünûn anlayışıyla önemli eserler kaleme aldığı belirtilen sanatçının hayatı hakkında bilgiler verilmiştir. Türk romanının gelişmesine katkı sağladığı belirtilmiştir (Zorlutuna, 1950, s. 4-5).

Hasene Ilgaz, Birinci Dünya Savaşı'nda gerçekleşen İstanbul'un işgalini anlatmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, işgal altında olduğu için bu şehirden ayrılmış ve kurtuluş çareleri için Anadolu'ya yönelmiştir. Savaş zamanlarındaki zor şartlar çocuklara anlatılmıştır (Ilgaz, 1951, s. 2).

Kore'de savaşmaya giden Türk askerlerinin kahramanlıklarını dile getiren Tenur Mertkan, Türk tarihinin başarılarla ve zaferlerle dolu olduğunu derginin genç okuyucularıyla paylaşmıştır. Türkler pek çok savaştan başarılı bir şekilde çıkmıştır. Kore'de de büyük başarılarla imza atacaktadırlar (Mertkan, 1951, s. 12).

Sonuç

Yayımlandıkları dönem hakkında pek çok bilgi ihtiva eden dergiler, Türk edebiyatının gelişmesinde, yeni yazar ve şairler kazanmasında, farklı görüşlerin bir arada bulunabilmesine ya da bu fikirlerin çatışmasıyla yeni düşünceler üretilmesine olanak sağlayan yayınlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Türk edebiyatındaki dergilerin büyük yekûnu erkekler tarafından çıkarılmıştır. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinden itibaren kadınlar tarafından da dergiler yayımlanmaya başlanmış, Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sonra ise kadınların oranı artmaya devam etmiştir.

Toplum hayatında daha da görünür hale gelen kadınların yayımladıkları dergiler çeşitli konuları ihtiva etmiştir. Edebiyattan sanata, kültürden moda, ziraattan siyasete, yeni yayımlardan toplumsal sorunlara, çocuk gelişiminden şiire, tiyatrodan popüler kültüre kadar pek çok sahada kadınların izi görünür olmuştur.

Çalışmamızda ele aldığımız kadınlar tarafından çıkarılan bu dergilerde, farklı alanlarda kadınların çalışma yürüttüğünü ve çalışmalarının neticelerini sistemleştirerek okuyucularıyla paylaştıklarını anlamaktayız. Ele aldığımız dergilerden *Adımlar*'da sol görüş, sosyalizm ve ilerlemeyi; *Fikirler*'de Atatürkçülük, inkılaplar ve halkevlerini; *Yeni Yayınlar*'da basılan yeni kitaplar, kütüphane şartları ve yayın sorunlarını; *Tarla*'da sağ görüş, milliyetçilik ve köy meselelerini; *Şiir Sanatı*'nda şairler, edebi akımlar ve dünya edebiyatını; *Türk Çocukları*'nda ise çocukların pedagojik gelişimleri, çocuk edebiyatı ve çocuk yayınlarını görmekteyiz.

Yapılan bu çalışma neticesinde kadınların da edebiyat ve yayın sahasında gün geçtikçe daha fazla söz sahibi olduklarını, pek çok konu hakkındaki fikirlerini okuyucularıyla paylaşmak için yayınlar neşrettiklerini anlamaktayız. Bu dergilerin her geçen sene sayılarının arttığı ve kadınların farklı alanlarda kendilerini yetiştirerek geniş kitlelere ulaştıkları aşikârdır. Şartlar ve imkânların el vermesi durumunda pek çok kadının sadece dergiler aracılığıyla değil, değişik pek çok yöntemle fikirlerini halka ulaştırabilecekleri görülmektedir.

Kaynakça

- Adımlar. (1943). *Adımlar*, 1, 1-5.
- Ağırnaslı, N. (1943). Millet sevgisi. *Adımlar*, 1, 6-8.
- Ay, B. (1961). Bu gidiş korkunç. *Yeni Yayınlar*, 6(9), 157-158.
- Aydın okuyucu. (1956). *Yeni Yayınlar*, 1(1), 1.
- Balcıoğlu, A. (1966). Geriyiz. *Tarla*, 2, 5.
- Balcıoğlu, A. (1968). Şark sosyalistleri. *Tarla*, 24, 5.
- Başoğlu, M. (1943). Garp hayranlığı ve kültür otarşisi. *Adımlar*, 3, 81-83.
- Başoğlu, M. (1944). Fikir mesullüğü ve zorba zihniyeti. *Adımlar*, 11, 345-347.
- Benek, M. Kazım (2016). Osmanlı'da basının doğuşu ve II. Meşrutiyete kadarki gelişimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6-7, 28-29.
- Berköz, E. (1967). Şiir üstüne birkaç düşünce. *Şiir Sanatı*, 15, 19-21.
- Boran, B. S. (1943). İlim ve cemiyet. *Adımlar*, 1, 17-19.
- Boran, B. S. (1944). Kalp fikir, gerçek fikir. *Adımlar*, 12, 377-379.
- Cumhuriyet inkılabımızın tarihi manası. (1943). *Adımlar*, 7, 209-214.
- Doğan, M. (1966). Şiirde teknik ve toplumsal öge. *Şiir Sanatı*, 13, 1-2.
- Fatih'in torunları nerede? (1966). *Tarla*, 5, 3.
- Garra, S. (1947). Cumhuriyet ve Atatürk. *Fikirler*, 5, 2-5.
- Garra, S. (1947). Hürriyet ve demokrasi duygusu milli karaktere uygun olarak gelişmelidir. *Fikirler*, 4, 1-6.
- Garra, S. (1948). Cumhuriyetin yirmibeşinci yıl dönümünde. *Fikirler*, 16, 13-17.
- Hiti, R. (1947). Fikirler yirmibir yaşına bastı. *Fikirler*, 1, ön iç kapak.
- İlgaz, H. (1951). 16 Mart. *Türk Çocukları*, 43, 2.
- İnan, İ. (1950). Çocuklarla konuşma. *Türk Çocukları*, 1, 2.
- İplikçiöğlü, F. (1948). Taassubu sevmiyoruz! *Fikirler*, 14, 1.
- Köye doğru, birlikte yükselmeye doğru. (1965). *Tarla*, 1, 3.
- Kuru milliyetçi. (1969b). *Tarla*, 40, 3.
- Malkoç Kılıç, S. & Vefikuluçay Yılmaz, D. (2019). Cumhuriyet dönemi kadın dergileri. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 2139-2156. <https://doi.org/10.26466/opus.518421>
- Malkoç, S. & Vefikuluçay Yılmaz, D. (2019). Osmanlı dönemi kadın dergileri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(63), 654-659. <https://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3262>
- Mercanlıgil, M. (1962). Kütüphaneciler kurultayı. *Yeni Yayınlar*, 7(10-11), 255.

- Mercanlıgil, M. D. (1958). Bibliyografyacılığımız. *Yeni Yayınlar*, 3(4), 97, 128.
- Mercanlıgil, M. D. (1961). Okul kütüphaneleri. *Yeni Yayınlar*, 6(10), 167.
- Mertkan, T. (1951). Koreye gidenler. *Türk Çocukları*, 49-50, 12.
- Oruz, N. (1950). Cumhuriyetin yirmiyedinci yıldönümü. *Türk Çocukları*, 23, 2.
- Oruz, N. (1950). Demokrasi. *Türk Çocukları*, 15, 3.
- Oruz, N. (1951). Türk çocukları!... *Türk Çocukları*, 49-50, 2.
- Özer, K. (1965). Niçin şiir dergisi? *Şiir Sanatı*, 1, 1.
- Özer, K. (1966). Genç ozanlar. *Şiir Sanatı*, 6-7, 1.
- Özerdim, S. N. (1958). Zenginlerimiz nerede? *Yeni Yayınlar*, 3(7), 193.
- Özerdim, S. N. (1959). Kütüphanecinin sorunu. *Yeni Yayınlar*, 4(7), 193.
- Parmaksızoğlu, İ. (1966). Kütüphane haftasının düşündürdükleri. *Yeni Yayınlar*, 9(12), 426-428.
- Pars, V. B. (1948). Cumhuriyetimiz. *Fikirler*, 16, 1-3.
- Pars, V. B. (1950). Demokrasinin ruhu. *Fikirler*, 36, 1-4.
- Püsküllüoğlu, A. (1966). Nazım Hikmet şiirinin gelişi. *Şiir Sanatı*, 6-7, 1-3.
- Sefercioğlu, N. (1966). Kütüphane mi, kitaplık mı? *Yeni Yayınlar*, 11(2), 39, 59.
- Somar, Z. (1947). İnkılabımızın getirdiği en güzel gerçek: İnsan. *Fikirler*, 1, 1-6, 40.
- Süreya, C. (1966). Şuara suresi. *Şiir Sanatı*, 5, 1-2.
- Timuçin, A. (1966). Şiir eleştirileri. *Şiir Sanatı*, 9, 1-2.
- Timuçin, A. (1967). Son akımın söylemek istediği. *Şiir Sanatı*, 16, 22-27.
- Timurtaş, F. K. (1968). Emperyalizm. *Tarla*, 29-31, 13, 26.
- Ucuz kahramanlar. (1969). *Tarla*, 36, 3.
- Ünal, T. (1966). Köy davasının erleri. *Tarla*, 10, 23-24.
- Zaimoğlu, N. (1944). Devletçiliğimizin vasıfları. *Adımlar*, 9, 294-297.
- Zorlutuna, H. N. (1950). Türk büyükleri: Halit Ziya Uşaklıgil. *Türk Çocukları*, 13, 4-5.
- Zorlutuna, H. N. (1950). Türk büyükleri: Abdülhak Hamit. *Türk Çocukları*, 5, 3.